

# Cynllun Llesiant Sir Gâr

Y Sir Gâr a Garem — 2018-2023



  
**Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus**

SIR GÂR • CARMARTHENSHIRE

**Public Services Board**

Mai 2018



## Cynnwys

1. Rhagair .....	3
2. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – y gofynion ..	4
3. Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gâr.....	5
4. Cipolwg ar Sir Gâr .....	6
5. Asesiad Llesiant Sir Gâr .....	10
6. Cynllun Llesiant Sir Gâr .....	10
7. Ystyriaethau allweddol eraill.....	11
8. Sut y cafodd y camau gweithredu i gyflawni'r amcanion eu datblygu .....	12
9. Ffurf y Cynllun.....	12
10. Amcanion Llesiant Sir Gâr .....	13
11. Cyflenwi a Monitro.....	19
12. Gwybodaeth Bellach.....	20
Atodiad 1 .....	21

# 1. Rhagair

Mae'n bleser mawr gennyf gyflwyno Cynllun Llesiant Sir Gâr ar ran Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Sir Gâr. Mae'r Bwrdd yn tynnu ynghyd nifer o gyrff gwahanol sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd yn Sir Gâr. Ein nod yw gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol ein trigolion drwy gydweithio i ychwanegu gwerth i wasanaethau'n gilydd, a hefyd datblygu ffyrdd newydd ac arloesol o ymdrin ag anghenion ein pobl a'n cymunedau. Y Cynllun hwn, sy'n ofynnol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), yw'r cam cyntaf i'r BGC a chafodd ei ddatblygu ar ôl llawer o ymgysylltu â staff rheng flaen, trigolion o bob oed, cynghorwyr sir a chymuned a rhanddeiliaid eraill. Mae'r ymgysylltu hwn wedi rhoi inni bedwar amcan llesiant allweddol y bydd y BGC yn canolbwyntio ar eu gwireddu drwy gydweithio dros y blynnyddoedd nesaf:



## Arferion Iach

Bod gan bobl ansawdd bywyd da, a'u bod yn gwneud dewisiadau iachus am eu bywydau a'u hamgylchedd



## Ymyrraeth Gynnar

Bod pobl yn cael yr help priodol ar yr amser iawn; yn ôl y gofyn



## Cysylltiadau Cadarn

Pobl, llefydd a sefydliadau sydd wedi'u cysylltu'n gadarn, sy'n gallu addasu i newid



## Pobl a Llefydd Llewyrchus

Gwneud y mwyaf o gyfleoedd i bobl a llefydd yn rhannau trefol a gwledig ein sir

Mae hwn yn gyfnod cyffrous i'r BGC wrth i ni symud o'r cyfnod cynllunio i weithredu. Mae'r holl bartneriaid wedi ymrwymo i wneud cynnydd yn erbyn yr amcanion a'r camau gweithredu, sydd wedi eu hadnabod yn dilyn ymgysylltu ac ymgynghori helaeth gyda phartneriaid a rhanddeiliaid. Rydym i gyd yn awyddus i symud tuag at wneud pethau ar y cyd fydd yn gwneud gwahaniaeth i chi ein trigolion.

Mae'n bwysig iawn i mi ein bod ni fel darparwyr gwasanaethau cyhoeddus yn gweithio gyda'n gilydd i wneud Sir Gâr y lle gorau posibl i chi ein trigolion. Gallaf eich sicrhau y byddwn, gyda chymorth a chydweithrediad aelodau'r BGC a rhanddeiliaid eraill, yn gwneud popeth a allwn i wireddu'r cynllun uchelgeisiol hwn.



**Barry Liles,**  
Prifathro Coleg Sir Gâr a Chadeirydd Bwrdd  
Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gâr

## 2. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 — y gofynion

Mae'r Ddeddf yn rhoi pwrpas cyffredin, sy'n rhwymo'n gyfreithiol, ar ffurf saith Nod Llesiant a phum Ffordd o Weithio, wedi'u seilio ar yr egwyddor datblygu cynaliadwy, a fwriadwyd i gefnogi a gwireddu gwasanaeth cyhoeddus sy'n diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau. Mae'r amcanion a'r camau gweithredu a amlinellir yn y cynllun Llesiant hwn i gyd wedi'u llunio gyda golwg ar wneud cyfraniad ehangach tuag at wireddu'r

nodau llesiant cenedlaethol. Gyda'r Nodau Llesiant a'r pum Ffordd o Weithio fel fframwaith, mae'r Ddeddf yn disgwyl i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus osod gweledigaeth a rennir o ran sut y byddant yn gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol eu hardal. Dyna ydym yn ei amlinellu yn y Cynllun Llesiant cyntaf hwn i Sir Gâr: Y Sir Gâr a Garem.

### Nodau Llesiant Cenedlaethol

Nod	Disgrifiad o'r nod
<b>Cymru lewyrchus</b>	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.
<b>Cymru gydnherth</b>	Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnherthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).
<b>Cymru iachach</b>	Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.
<b>Cymru sy'n fwy cyfartal</b>	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).
<b>Cymru o gymunedau cydlynus</b>	Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.
<b>Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu</b>	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.
<b>Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang</b>	Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.

## Pum Ffordd o Weithio

Fel BGC rhaid i ni sicrhau bod popeth a wnawn wedi ystyried y pum ffordd o weithio.

### Tymor hir



Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.

### Atal



Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.

### Integreiddio



Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.

### Cydweithio



Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.

### Cynnwys



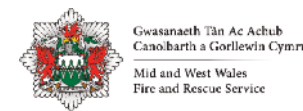
Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal maent yn ei gwasanaethu.

## 3. Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gâr

Mae Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn rhoi dyletswydd llesiant ar gyrrff cyhoeddus penodol ar draws Sir Gâr i weithio gyda'i gilydd a sefydlu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC). Sefydlwyd BGC Sir Gâr ym mis Mai 2016 a'i waith yw gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Sir Gâr.

Rhaid iddo wneud hynny drwy gynnal asesiad o lesiant yn y Sir ac yna baratoi Cynllun Llesiant i'r sir yn amlinellu'i amcanion lleol, y camau y mae'n bwriadu'u cymryd i'w cyflawni a sut y byddant yn cyfrannu tuag at wireddu'r nodau llesiant.

Mae aelodau BGC Sir Gâr yn uwch gynrychiolwyr o'r cyrff canlynol:



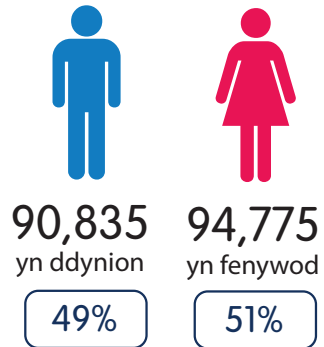
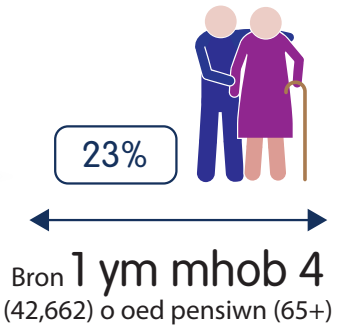
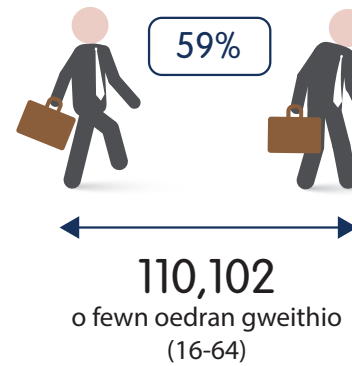
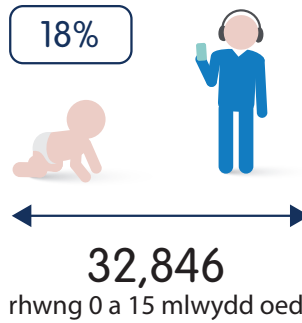
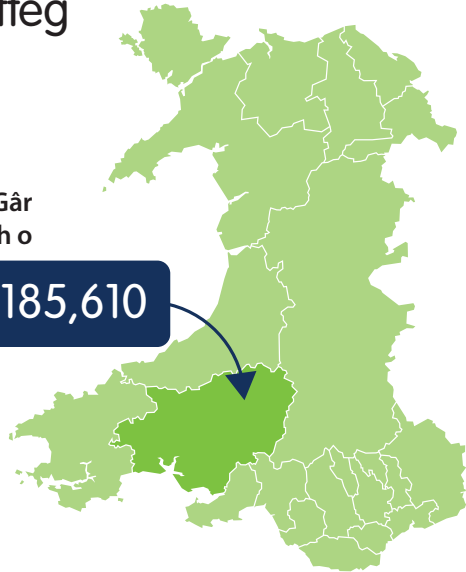
Gweithredir gan / Operated by Working Links

## 4. Cipolwg ar Sir Gâr

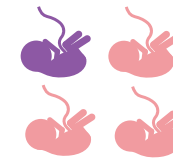
### Demograffeg

Mae gan Sir Gâr boblogaeth o

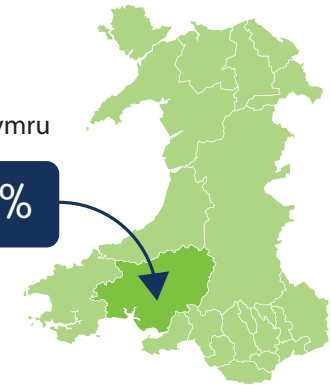
**185,610**



Ganwyd 3 o bob 4  
o boblogaeth Sir Gâr yng Nghymru



**76%**

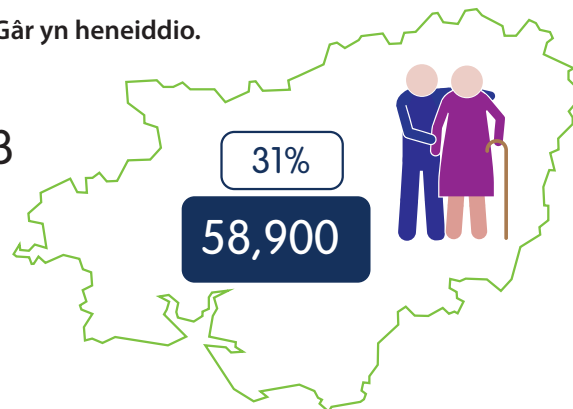


Mae poblogaeth Sir Gâr yn heneiddio.

Erbyn 2039, bydd

**1 ym mhob 3**  
o drigolion Sir Gâr yn

**65** mlwydd oed  
neu'n hŷn.



Mae gan **1 ym mhob 4**  
salwch hirdymor sy'n cyfyngu



1 ym mhob 25

Mae Sir Gâr yn bennaf yn wyn, gyda 4% o'r boblogaeth o gefndir heb fod yn wyn

Yn Sir Gâr y ceir y nifer uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, sef



78,048

Mae dros 78,800 o aelwydydd yn Sir Gâr, gyda dim ond un person yn byw yn

30%

ohonynt.



Mae 60% o'r boblogaeth yn byw mewn ardal wledig, sy'n ffurfio 53% o'r Sir



6 ym mhob 10

Mae tair prif dref sef Llanelli, Caerfyrddin a Rhydaman sy'n gartref i

25% o'r boblogaeth



25%



Mae 7 ym mhob 10 aelwyd wedi ei brynu (yn gyfan neu gyda morgais)



14%

yn rhentu'n gymdeithasol



10%

rhent preifat



44 o droseddau bob 1000 o'r boblogaeth



8166

o droseddau wedi eu cofnodi 2015/16



79%

yn teimlo'n ddiogel yn eu hardal

# Economi



8 ym mhob 10

Mae bron 8 ym mhob 10 o boblogaeth oedran gweithio Sir Gâr (16-64) yn weithgar yn economaidd (62% fel cyflogeion; 12% hunangyflogedig)

79%, 89,600



63,000

o swyddi cyflogedig yn Sir Gâr



1 ym mhob 5

yn gweithio mewn cyfanwerthu a mân-werthu



1 ym mhob 5

yn gweithio ym meysydd iechyd a gofal cymdeithasol



13%

mewn gweithgynhyrchu



10%

yn addysg

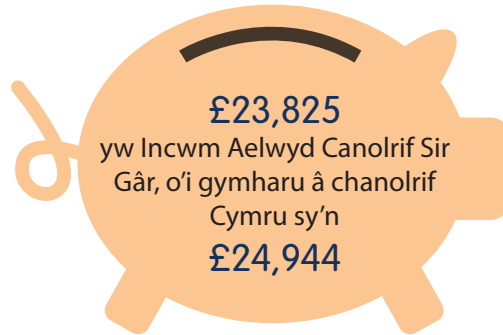
7%

mewn gweinyddiaeth gyhoeddus



Mae 92%

o fusnesau yn feicro fentrau (cyflogi llai na 10 o bobl)



£23,825

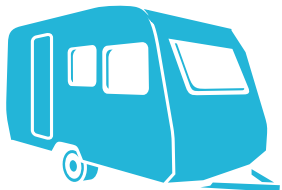
yw Incwm Aelwyd Canolrif Sir Gâr, o'i gymharu â chanolrif Cymru sy'n £24,944

Mae mwy na 1 ym mhob 3 o aelwydydd yn byw mewn tldi, yn ôl diffiniad Llywodraeth Cymru - aelwydydd gyda llai na 60% o incwm canolrif y DU



(36%)

Croeso / Welcome



£370 milliwn

yw gwerth / cyfraniad twristiaeth i economi Sir Gâr

Mae



24,000

o bobl yn Sir Gâr yn darparu gofal di-dâl, mae hyn yn

13% o'r boblogaeth.



+50 awr

Mae dros 7000 yn darparu mwy na 50 awr yr wythnos o ofal di-dâl



# Iechyd a Llesiant

Mae disgwyliad oes yn ffafriol ar



78.5 bl  
i ddynion



82.6 bl  
i fenywod



7.4 : 10

yw sgôr cyfartalog ar gyfer 'bodlonrwydd bywyd', ar raddfa o 1 i 10

Mae

3 ym mhob 10

yn dioddef o faterion salwch meddwl



28%

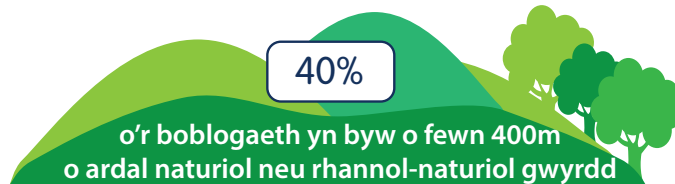
Nododd

60%

o oedolion eu bod dros-bwysau neu'n ordeu (gan ddefnyddio mynegai mas y corff)



# Amgylchedd



5,587

Ileiafswm nifer yr eiddo yn Sir Gâr sydd mewn risg o lifogydd o ganlyniad i lefelau'r môr yn codi



# Diwylliant

Mae gan

83%

o aelwydydd Sir Gâr fynediad i'r rhyngrwyd



Dywedodd



fod pobl o gefndiroedd gwahanol yn dod ymlaen gyda'i gilydd yn dda

Mae

2 ym mhob 3

yn cymryd rhan mewn chwaraeon



66%

## 5. Aseiad Llesiant Sir Gâr

Yn dilyn cyfnod o ymgysylltu ac ymgynghori, cyhoeddwyd Aseiad Llesiant Sir Gâr ym mis Mawrth 2017. Mae'r aseiad yn edrych ar gyflwr llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn Sir Gâr drwy wahanol gyfnodau bywyd, ac yn crynhoi'r canfyddiadau allweddol. Canfyddiadau'r aseiad hwn yw'r sylfaen i'r amcanion a'r camau gweithredu sydd wedi'u nodi yng Nghynllun Llesiant y sir, ac mae'r wybodaeth ganlynol yn yr adran 'Cipolwg ar Sir Gâr' yn rhoi darlun cyflym o'r Sir. Gellir gweld copi o Aseiad Llesiant Sir Gâr (2017) ar [www.ysirgaragarem.cymru](http://www.ysirgaragarem.cymru)



## 6. Cynllun Llesiant Sir Gâr

Rhaid i'r BGC gyhoeddi Cynllun Llesiant sy'n nodi'r amcanion lleol er gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol y Sir a'r camau y mae'n bwriadu'u cymryd i'w cyflawni. Er i'r cynllun cyntaf hwn gael ei ddatblygu ar gyfer cyfnod 2018-2023, bydd yr amcanion a'r camau gweithredu a nodir yn edrych ar gyflawni ar sail tymor hwy o hyd at 20 mlynedd.

Ar sail canfyddiadau aseiad llesiant Sir Gâr ac ymgysylltu pellach â rhanddeiliaid, bydd Cynllun Llesiant Sir Gâr yn canolbwyntio ar gyflawni pedwar amcan:



### Arferion Iach

Bod gan bobl ansawdd bywyd da, a'u bod yn gwneud dewisiadau iachus am eu bywydau a'u hamgylchedd



### Ymyrraeth Gynnar

Bod pobl yn cael yr help priodol ar yr amser iawn; yn ôl y gofyn



### Cysylltiadau Cadarn

Pobl, llefydd a sefydliadau sydd wedi'u cysylltu'n gadarn, sy'n gallu addasu i newid



### Pobl a Llefydd Llewyrchus

Gwneud y mwyaf o gyfleoedd i bobl a llefydd yn rhannau trefol a gwledig ein sir

## 7. Ystyriaethau allweddol eraill

Yn ychwanegol at yr amcanion hyn, bydd Cynllun Llesiant Sir Gâr yn llwyr gefnogi a, lle mae'n bosibl, yn ychwanegu gwerth wrth i gynigion a phrosiectau sy'n cael eu datblygu drwy ddulliau eraill gael eu gwireddu.

### Bargen Ddinesig Bae Abertawe

Mae Bargen Ddinesig Bae Abertawe yn ffordd weddnewidiol o fynd ati i wireddu buddsoddiad o'r maint a'r natur sy'n ofynnol i gefnogi cynlluniau twf y rhanbarth, gyda buddsoddiad o £1.3 biliwn i gyd gan y sectorau cyhoeddus a phreifat dros gyfnod o 15 mlynedd. Mae'r Fargen yn gyfle unwaith mewn cenhedlaeth i gyfnerthu rôl y rhanbarth ym maes arloesi technolegol ac i ddod yn arloeswr arweiniol yn datblygu a masnacheiddio atebion i rai o'r sialensiau mwyaf enbyd ym meysydd gwyddor bywyd a llesiant, arloesi digidol, ynni a gweithgynhyrchu clyfar. I'w gweithredu drwy un prosiect ar ddeg, bydd y Fargen Ddinesig yn arddangos cyfleoedd economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol defnyddio atebion arloesi a thechnoleg ddigidol y genhedlaeth nesaf i symud economi'r rhanbarth ymlaen a denu diddordeb o du buddsoddwyr rhyngwladol tra, ar yr un pryd, yn parhau i ganolbwyntio ar ddinasyddion, gyda'i gwreiddiau yn naeryddiaeth ac asedau Dinas Ranbarth Bae Abertawe.



### Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru

Cafodd Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru ei sefydlu i oruchwylio'r gwaith o barhau i drawsnewid ac integreiddio gwasanaethau iechyd, gofal cymdeithasol a llesiant yng ngorllewin Cymru. Daw'r Bartneriaeth â'r tri awdurdod lleol yn y Gorllewin ynghyd (Cyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Ceredigion a Chyngor Sir Penfro), Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a chynrychiolwyr o'r trydydd sector a'r sector annibynnol ynghyd â chynrychiolaeth gan ddefnyddwyr gwasanaeth/gofalwyr.

Mae'r Bartneriaeth wedi cyhoeddi'i Hasesiad Poblogaeth cyntaf i'r rhanbarth (sydd ar gael drwy <http://www.wwcp.org.uk>) a bydd yn gweithredu Chynllun Ardal i fynd i'r afael â'r materion a amlygwyd yn yr asesiad. Byddwn yn sicrhau bod gwaith y Cynllun Ardal a'r Cynllun Llesiant yn ategu'i gilydd lle bynnag y mae hynny'n bosibl.

### Cydbwysedd Amgylcheddol

Wrth ystyried amcanion llesiant poblogaeth Sir Gâr, mae'n holl bwysig ein bod yn canfod cydbwysedd amgylcheddol. Mae'n amgylchedd yn sylfaenol i ddiogelwch bwyd, cyflenwad dŵr, ansawdd aer, adnoddau adeiladu, economi a nifer o bethau eraill rydym yn eu cymryd yn ganiataol. Mae gwytnwch ecosystem yn golygu gallu ein hamgylchedd naturiol i ymdopi gyda'r pwysau hyn ynghyd ag unrhyw aflonyddwch a newid arall. Mae cyflawni gwytnwch ecosystem yn ymwneud â chreu c ychwanegu at gysylltiadau cadarn rhwng llefydd naturiol a sicrhau eu bod mewn cyflwr da. Mae'n rhaid i ni sicrhau fod ein holl gamau gweithredu yn cael eu rheoli'n ofalus er mwyn hyrwyddo gwytnwch ecosystem a gweithio tuag fodel economaidd gyfan sy'n cymeradwyo ailgylchu, ail-ddefnyddio ac atgyweirio yn hytrach na gwaredu a dinistrio.

### Yr Iaith Gymraeg a Diwylliant

Mae'r cynllun hwn yn cefnogi cynnal a datblygu cymunedau cydlynol dwyieithog. Gyda bron i hanner y boblogaeth yn Sir Gâr yn siarad Cymraeg (y nifer fwyaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru) mae'n rhaid i ni sicrhau fod cynllun a gweithrediad y gweithgareddau amrywiol a champau gweithredu yn y cynllun hwn yn cofleidio'r iaith Gymraeg a diwylliant, a'r weledigaeth o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

## Amcanion Llesiant Cyrff Cyhoeddus

Nid diben Amcanion Llesiant BGC Sir Gâr yw ymdrin â gwasanaethau craidd a darpariaeth y partneriaid unigol, yn hytrach dylent eu gwella ac ychwanegu gwerth. Fel cyrff cyhoeddus sydd eu hunain yn ddarostyngedig i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), rhaid i Gyngor Sir Caerfyrddin, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda, Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Cyfoeth Naturiol Cymru gyhoeddi eu hamcanion llesiant eu hunain. Mae'r sefydliadau hyn hefyd yn aelodau statudol o'r BGC a bydd y cynllun llesiant yn ystyried, lle mae'n briodol, sut y gall weithio ar y cyd i helpu i wireddu'r amcanion llesiant sefydliadol hyn. Mae Atodiad 1 yn amlinellu'r amcanion llesiant sefydliadol a osodwyd yn ystod 2017-18.

## 8. Sut y cafodd y camau gweithredu i gyflawni'r amcanion eu datblygu

Er mwyn datblygu'r camau gweithredu yn y cynllun hwn aed ati i ymgysylltu mewn ffordd aml-haenog. Mae adroddiad ymgysylltu llawn ar ganfyddiadau'r cyfnod ymgysylltu ar gael ar [www.ysirgaragarem.cymru](http://www.ysirgaragarem.cymru)

Cynhaliwyd gweithdai gyda swyddogion grwpiau thematig, yna cynhaliwyd cyfres o weithdai mawr gyda staff rhwng flaen, rhanddeiliaid, cynghorwyr sir ac aelodau o'r cyhoedd mewn tri lleoliad ar draws Sir Gâr. Hefyd, cynhaliwyd gweithdai byrrach gyda grwpiau allweddol eraill, yn benodol gyda phlant a phobl ifanc, a'r Cynghorau Tref a Chymuned sydd eu hunain yn ddarostyngedig i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Roedd arolwg ar-lein ar gael hefyd i unrhyw ymatebwyr nad oeddent yn gallu cyfrannu drwy'r gweithdai.

Cafodd yr holl adborth ei ystyried wedyn gan grŵp swyddogion y BGC a nodwyd y camau gweithredu.

Roedd y Cynllun Llesiant drafft yn destun ymgynghoriad 12-wythnos rhwng 11 Hydref 2017-3 Ionawr 2018 ac mae'r adborth a dderbyniwyd o'r ymgynghoriad a gwaith ymgysylltu pellach wedi ei ddefnyddio i hysbysu'r Cynllun terfynol.

## 9. Ffurf y Cynllun

Y disgwyl yw y bydd y BGC yn hoelio'i gyd-ymdrechion ar nifer fach o flaenoriaethau penodol yn y lle cyntaf er mwyn ychwanegu gwerth at y gwasanaethau sy'n cael eu darparu'n barod. Ar gyfer pob un o'r pedwar amcan rydym wedi nodi'r cyfiawnhad i'r amcan ar sail y pum Ffordd o Weithio. Wedyn rydym wedi rhestru'r camau gweithredu Tymor Byr (1-3 blynedd) a Thymor Canolig (3-7 mlynedd) ac uchelgais Tymor Hirach (7-20 mlynedd). Adnabuwyd rhain drwy'r cyfnod ymgysylltu a chynllunio fel camau y gall y BGC eu rhoi ar waith ar y cyd a thrwy weithio gyda rhanddeiliaid eraill.

Nid yw'r camau gweithredu a adnabuwyd yn cynnwys manylion llawn ac ystod y gweithgarwch sydd i'w gynnal i wireddu'r camau gweithredu tymor byr a chanolig a'r uchelgais tymor hirach, ond y bwriad yw y bydd y camau gweithredu tymor byr a chanolig yn gosod y sylfaen ar gyfer trawsnewid gwasanaeth neu newid ymddygiad tymor hirach.

Mae Cynllun Llesiant Sir Gâr wedi'i integreiddio'n llwyr. Mae cysylltiadau clir rhwng yr amcanion a'r camau gweithredu; mae rhai o'r rhain wedi'u mynegi'n amlwg ond rydym yn disgwyl y bydd synergeddau a chyfleoedd i integreiddio drwyddi draw ac y bydd y rhain yn dod yn fwy amlwg wrth i'r cynlluniau cyflenwi manwl gael eu diffinio.

## 10. Amcanion Llesiant Sir Gâr

Wrth ystyried sut mae gwireddu pob un o'r pedwar amcan Llesiant rydym wedi sicrhau fod y pum ffordd o weithio wedi cynnig lens i edrych drwyddi wrth ddatblygu'r camau gweithredu. Er mwyn dangos yr ystyriaeth hon, rydym wedi nodi'r cyfiawnhad i'r amcan a sut mae bob amcan yn gwneud y mwyaf o'i gyfraniad i'r nodau Llesiant cenedlaethol.

Dan bob un o'r camau gweithredu tymor byr rydym wedi nodi gorolwg o'r camau y bwriedir eu cymryd er mwyn gwireddu'r cam gweithredu ynghyd â phwy fydd yn gyfrifol am gymryd y camau hynny. Bydd y Grŵp Gweithredu ar gyfer bob un o'r camau tymor byr yn cael eu harwain gan ddau aelod o'r BGC; arbenigwr i gadeirio'r grŵp ac is-gadeirydd gydag arbenigedd gwahanol gall gynnig her, ymestyn a cheisio cyfleoedd ehangach. Mae'r cam gweithredu tymor canolig hefyd wedi ei nodi ac er bydd y ffocws cychwynol ar wireddu'r camau tymor byr, ystyrir y cam gweithredu tymor canolig a'r uchelgais tymor hirach er mwyn sicrhau parhad a dilyniant.





## Arferion Iach

**Bod gan bobl ansawdd bywyd da, a'u bod yn gwneud dewisiadau iachus am eu bywydau a'u hamgylchedd.**

### Bywydau Iach:

Mae gordewdra mewn plentyndod yn broblem fyd-eang, ond mae'n Hasesiad Llesiant Lleol yn dangos bod plant Sir Gâr, ar gyfartaledd, yn drymach na gweddill Cymru. Ni wyddom eto pa mor arwyddocaol fydd hyn dros amser ond ar hyn o bryd mae 30% o blant 4-5 oed a 60% o oedolion yn rhy drwm neu'n ordew ac mae hynny'n gallu arwain at gyflyrau corfforol ac iechyd cronig tymor hwy. Mae gennym hefyd fwch sylweddol o ran disgwyliad oes rhwng y cymunedau mwyaf a lleiaf difreintiedig (18.5 mlynedd). Yn y tymor hir, bydd effeithiau'r clefydau cronig sy'n gysylltiedig ag iechyd gwael yn fwy a mwy difrifol i unigolion, ac i'r gwasanaethau sy'n eu cefnogi. I atal y sefyllfa hon rhag gwaethygu, mae angen i'r BGC helpu pobl i newid eu hagweddau a'u hymddygiad o ran iechyd personol, er mwyn i bawb gael gwell ansawdd bywyd. Mae gan y BGC ar y cyd gapasiti a gallu sylweddol i gyrraedd pobl gan fod ein sefydliadau, rhyngddynt, yn cyflogi canran fawr o'n poblogaeth. Mae'r BGC mewn sefyllfa dda felly i gyd-drefnu gweithredu ac annog pobl i helpu i hyrwyddo newid mewn ymddygiad ac i fod yn rhagweithiol wrth ystyried eu hiechyd presennol ac i'r dyfodol.

### TYMOR BYR: Cyd-drefnu Ymgyrchoedd

Datblygu ffordd o alluogi ymgyrchoedd gwybodaeth wedi'u targedu i gael eu lledaenu'n gyson ac yn drylwyr ledled y sir gan holl bartneriaid a sefydliadau'r BGC. Byddwn yn datblygu ffyrdd arloesol o ymgysylltu'n well â phawb, pwy bynnag ydych ac o ble bynnag rydych chi'n dod.

### TYMOR CANOLIG: Atebion Cymdeithasol a Gwyrdd ar gyfer Iechyd

Caiff presgripsiynu cymdeithasol ei gydnabod fel ffordd i weithwyr proffesiynol gyfeirio pobl at wasanaethau cymorth cymunedol, lleol, nad ydynt yn glinigol, yn lle rhoi meddyginiaeth ar bresgripsiwn neu ymyrraeth gan wasanaeth. Byddwn yn adeiladu ar ganfyddiadau prosiect peilot yn Llanelli, yn ogystal ag ymarfer a thystiolaeth o fannau eraill, i sefydlu mynediad at y cyfleoedd hyn ar draws y sir.

### Sut fyddwn ni'n gwneud hyn...

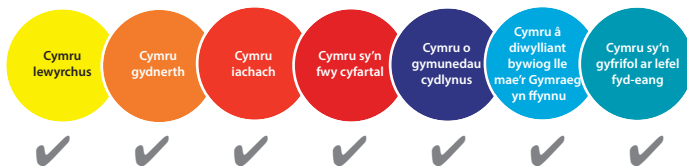
Byddwn yn dechrau trwy fapio ymgyrchoedd a ffyrdd o ymgyrchu presennol; byddwn yn datblygu fframwaith er mwyn cydlynu ymgyrchoedd gydag ystod o ddulliau a chyfleoedd posib ar gyfer ymgyrchu a chyd-gynhyrchu. Byddwn yn adnabod lleoliadau posib ar gyfer cynnal peilot i brofi a gwerthuso ymgyrchoedd a wedyn edrych i ehangu'r ymgyrchoedd effeithiol.

### Pwy fydd yn gwneud hyn...

Cynrychiolydd y BGC o Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda fydd Arweinydd arbenigol y Grŵp Gweithredu, gyda'r cynrychiolydd BGC o Goleg Sir Gâr yn is-gadeirydd. Bydd aelodau eraill yn cynnwys arbenigwyr Cyfathrebu a Dysgu o bartneriaid y BGC a thu hwnt ond bydd hefyd yn cynnwys arbenigwyr priodol a rhanddeiliaid addas ar gyfer ymgyrchoedd penodol i'w cydlynu.

### UCHELGAIS TYMOR HIRACH:

Bod dinasyddion Sir Gâr yn ymroi'n ddiwyd i ofalu am eu hiechyd eu hunain a, thrwy fwy o gysylltiad â natur, bydd ganddynt well llesiant, lefelau straen is a bydd eu hagweddau a'u hymddygiad yn fwy cynaliadwy'n amgylcheddol.





## Arferion Iach

**Bod gan bobl ansawdd bywyd da, a'u bod yn gwneud dewisiadau iachus am eu bywydau a'u hamgylchedd**

### Amgylchedd Iach:

Fel gweddill y byd, mae Sir Gâr o dan fgythiad oherwydd effeithiau newid yn yr hinsawdd. Mae ffyrdd hanesyddol a modern o fyw hefyd yn effeithio ar ein hamgylchedd a dangosodd ein Hasesiad Llesiant Lleol fod gennym rai o'r allyriadau CO2 gwaethaf yng Nghymru oherwydd trafndiaeth. Nid ydym yn deall eto pa effaith benodol a gaiff yr agweddau hyn ar ein hamgylchedd yn y tymor hir ond rydym yn gwybod y bydd codiad yn lefel y môr, llifogydd, mwy o gyfnodau o dywydd eithafol a cholli cynefinoedd ac ecosystemau yn effeithio arnom. Ni all BGC Sir Gâr atal newid hinsawdd ond gall gydweithio ar lefel strategol i fabwysiadu newidiadau er mwyn ysgafnhau'r effaith ar ein sir. Hefyd, cydnabyddir bod natur yn cael effaith gadarnhaol ar lesiant; mae'n gwella lefelau hapusrwydd, yn lleihau lefelau straen ac yn cynyddu agweddau ac ymddygiad cynaliadwy tuag at yr amgylchedd. Yn Sir Gâr, mae 40% o'r boblogaeth o fewn pellter cerdded byr i fan gwyrdd ond gallwn gwella ein 'cysylltiad â natur'. Mae'n dyngedfennol fod unigolion a chymunedau yn cael eu cynnwys ac yn cyfrannu i'r newid diwylliannol sy'n deillio o gynyddu'r cyswllt rhwng pobl a natur.

### TYMOR BYR: Aseiad Risg Amgylcheddol

Cynnal *Aseiad Risg Amgylcheddol a Newid Hinsawdd* i Sir Gâr er mwyn datblygu camau gweithredu clir a phendant y gall unigolion, cymunedau a sefydliadau eu cymryd.

### TYMOR CANOLIG: Cryfhau Cysylltiad â Natur

Gyda chysylltiadau cryf â'r gweithredu ynghylch Atebion Cymdeithasol a Gwyrdd ar gyfer lechyd, bydd y BGC yn rhestru manau naturiol newydd, a'r rhai presennol, y gellir eu defnyddio i sicrhau mwy o gysylltiad â natur. Bydd y BGC yn hyrwyddo'r manau hyn ac yn addysgu pobl fel eu bod yn deall pwysigrwydd caru natur.

### Sut fyddwn ni'n gwneud hyn...

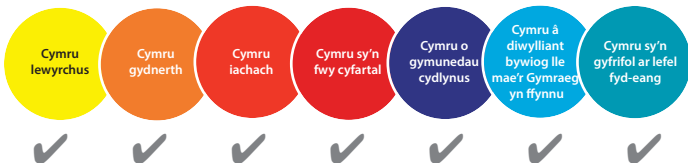
Unwaith byddwn wedi cynnal yr Aseiad Risg, byddwn yn datblygu Mekanwaith ar mwyn Gweithredu yr Aseiad Risg. Bydd hyn yn cynnwys adnabod rhanddeiliaid cymunedol allweddol; datblygu Ffordd o Weithio addas (allai gysylltu gyda Chyd-drefnu Ymgyrchoedd); a gweithredu Rhaglen Waith i ymateb i Newid Hinsawdd ac Amgylcheddol a chryfhau cysylltiad â natur.

### Pwy fydd yn gwneud hyn...

Cynrychiolydd y BGC o Gyfoeth Naturiol Cymru fydd Arweinydd arbenigol y Grŵp Gweithredu, gyda chynrychiolydd y BGC o Brifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn is-gadeirydd. Bydd aelodaeth y grŵp yn amrywiol gydag ystod eang o bartneriaid y BGC a thu hwnt ond bydd yn cynnwys arbenigwyr o flaen-gynllunio, trafndiaeth a gwasanaethau seilwaith arall ynghyd ag arbenigwyr cyfathrebu.

### UCHELGAIS TYMOR HIRACH:

Bod dinasyddion Sir Gâr yn ymroi'n ddiwyd i ofalu am eu hiechyd eu hunain a, thrwy fwy o gysylltiad â natur, bydd ganddynt well llesiant, lefelau straen is a bydd eu hagweddau a'u hymddygiad yn fwy cynaliadwy'n amgylcheddol.





## Ymyrraeth Gynnar

### Bod pobl yn cael yr help priodol ar yr amser iawn; yn ôl y gofyn

Nododd yr Asesiad Llesiant Lleol nifer o sialensiau y mae unigolion yn eu hwynebu gydol eu bywydau, yn cynnwys dirywiad yn eu hiechyd corfforol a meddyliol, rhwydweithiau cymdeithasol a pherthnasoedd yn chwalu, newid mewn amgylchiadau economaidd a chael eu dal mewn cylch tlodi. Gall y goblygiadau tymor hir i lesiant unigolion, eu teuluoedd a'u cymunedau fod yn enfawr pan nad ydynt yn cael help neu gymorth ar yr adeg iawn, yn enwedig ym mlynnyddoedd cynnar bywyd. Mae'n hynod bwysig deall y trothwyon neu'r pwyntiau trawsnewid; cydnabod ar ba bwynt y dylid darparu cymorth, ym mha ffordd a chan bwy. Anaml y gellir atal amgylchiadau'n llwyr, ond gellir cymryd camau i ymateb yn gyflym ac yn briodol i atal pethau rhag gwaethygu, neu i ysgafnhau'r effaith. Mae'r BGC yn cydnabod bod atal yn gyfrifoldeb ar bawb a bod y BGC mewn man delfrydol i sicrhau cyd-ymateb i'r agenda atal hon. Mae'n dyngedfennol, felly, fod pobl yn cael eu cynnwys ac yn cael llais yn yr hyn sy'n digwydd iddynt yn eu bywydau.

#### TYMOR BYR: Newid y Model Cyflenwi

Bydd y BGC yn trawsnewid y ffordd o gyflenwi gwasanaeth er mwyn galluogi unigolion, teuluoedd a chymuned i gymryd mesurau ataliol cynnar er mwyn eu llesiant eu hunain. Bydd hyn yn cynnwys codi ymwybyddiaeth, sefydlu un pwynt cyswllt er mwyn cael gafael ar wybodaeth, yn ogystal â datblygu rhaglen hyfforddi gyffredin i staff sy'n gweithio yn sefydliadau'r BGC, ar sail y drefn Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif.

#### TYMOR CANOLIG: Rhannu Gwybodaeth

Gan adeiladau ar y cam gweithredu tymor byr, byddwn yn sefydlu gweithdrefnau a system i barhau i gefnogi y newid wrth gyflenwi gwasanaeth ac i alluogi defnyddwyr gwasanaeth i gymryd mesurau ataliol personol. Mae hyn yn cynnwys datblygu mecanwaith i sefydliadau'r BGC gydlynu a rhannu gwybodaeth allweddol er mwyn cynyddu capasiti a gallu partneriaid gwasanaeth cyhoeddus i helpu unigolion i gymryd camau ataliol cynnar.

#### Sut fyddwn ni'n gwneud hyn...

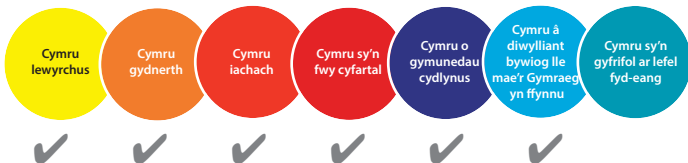
Byddwn yn dechrau trwy gymryd stoc o'r defnydd o'n gwasanaethau cyhoeddus; pa wasanaethau a ddefnyddir, pryd a chan bwy, beth yw'r trothwyon neu'r pwyntiau trawsnewid. Byddwn wedyn yn dadansoddi defnydd ac yn cyfateb hyn gyda'n dealltwriaeth o arferion i'r dyfodol. Byddwn wedyn yn gallu datblygu Rhaglen Ymateb; bydd hyn yn cynnwys dull cyfeirio ac ymyrraeth (hyfforddiant Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif). Ceir cysylltiad cryf gyda Chyd-drefnu Ymgyrchoedd.

#### Pwy fydd yn gwneud hyn...

Cynrychiolydd y BGC o Wasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru fydd Arweinydd arbenigol y Grŵp Gweithredu. Bydd cynrychiolaeth o bob un o'r partneriaid y BGC ond byddwn yn cynnwys rhanddeiliaid allweddol eraill; er enghraifft bydd gan Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru rhan allweddol wrth ddatblygu'r ymateb integredig.

#### UCHELGAIS TYMOR HIRACH:

Bydd mwy o gydweithio rhwng gwasanaethau yn sicrhau bod pobl yn cael yr help iawn ar yr adeg iawn, yn ôl y gofyn. Gallai hyn olygu ymatebion arloesol, yn lleol ac ar draws y sir, megis gwasanaethau teithiol neu gydleoli gwasanaethau.







### Pobl, llefydd a sefydliadau sydd wedi'u cysylltu'n gadarn, sy'n gallu addasu i newid

Derbynnir bod ein rhwydweithiau cymdeithasol a'n cymunedau yn dyngedfennol i lesiant gydol ein bywydau, ac roedd hyn yn glir iawn yn ein Hasesiad Llesiant Lleol ac o'r adborth a gawsom yn ein digwyddiadau ymgysylltu. Mae llawer o bobl yn ymwneud llawer â'u cymunedau ond gallem wneud yn well. Mae cymunedau'n ddynamig, maent yn newid o ran eu cyfansoddiad ac mewn ymateb i bwysau, a chyfleoedd. Mae gwasanaethau'r sectorau cyhoeddus a phreifat hefyd yn newid yn barhaus, gan roi pwysau ychwanegol ar y sir. Mae angen inni helpu'n cymunedau i ddod yn gryf a mwy dyfeisgar yn y tymor hir. Bydd hyn yn atal newid rhag effeithio'n negyddol ar lesiant. Mae partner sefydliadau'r BGC yn cyffwrdd â phob cymuned yn y sir mewn rhyw ffordd. Drwy gydweithredu â grwpiau gwirfoddol, cynghorau tref a chymuned, y sector preifat a llawer o grwpiau eraill, gall ein cymunedau fod yn llefydd llewyrchus, cydlynol, dwyieithog a hapus i fyw ynddynt. Mae ein cymunedau yn cynrychioli pawb, felly mae angen i bawb fod yn rhan o'r broses hon er mwyn llesiant unigol a chyfunol.

#### TYMOR BYR: Asedau Cymunedol Arloesol

Bydd y BGC yn gweithio'n agos gyda chymunedau ac unigolion i'w helpu i ddatblygu sgiliau a galluogi cymunedau i weithredu. Caiff adnodd ei sefydlu i gynnig gwybodaeth, cyngor ac arweiniad ar ddatblygu prosiectau wedi'u seilio yn y gymuned; datblygu cyfleoedd gwirfoddoli; a gwneud gwell defnydd o asedau'r gymuned, a'r sector cyhoeddus (corfforol a rhwydweithiau cymdeithasol) er budd cymunedau.

#### TYMOR CANOLIG: Cyflenwi Gwasanaethau mewn Ffordd Arloesol

Drwy ddealltwriaeth a deialog go-iawn, sicrhau cyd-gynhyrchu a chydweithredu rhwng cymunedau a sefydliadau i wneud yn fawr o'r capasiti/asedau, rhwydweithiau, a'r gwasanaethau cyhoeddus sy'n eu cynnal.

#### Pwy fydd yn gwneud hyn...

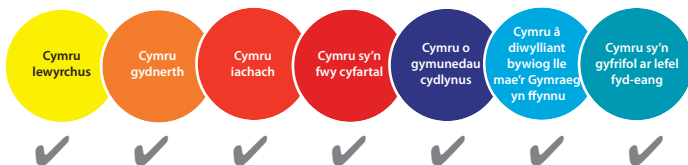
Cynrychiolydd y BGC o Gymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Gâr fydd Arweinydd arbenigol y Grŵp Gweithredu, gyda chynrychiolydd y BGC o'r Adran Gwaith a Phensiynau yn is-gadeirydd. Yn ychwanegol i gynrychiolaeth gan bartneriaid y BGC, bydd gan y grŵp gynrychiolaeth benodol o bartneriaid Addysg ar gyfer achredu posib, ac o Eiddo er mwyn adnabod asedau cymunedol. Byddwn hefyd yn cynnal digwyddiad er mwyn dod ag arbenigedd gwirfoddoli yn y sir ynghyd.

#### Sut fyddwn ni'n gwneud hyn...

Byddwn yn dechrau trwy ystyried Gwirfoddoli yn Sir Gâr; canfod modelau llwyddiannus ac arfer da wrth hyrwyddo gwirfoddoli ar draws partneriaid y BGC. Byddwn yn datblygu mecanwaith addas i Sir Gaerfyrddin i hyrwyddo gwirfoddoli ac i rannu arfer cymunedol da, gall hyn gynnwys achredu/cydnabod gwirfoddoli, datblygu fframwaith er mwyn troi gwirfoddolwyr yn weithwyr cyflogedig ac adnabod asedau, adeiladau a thir ar gyfer defnydd cymunedol.

#### UCHELGAIS TYMOR HIRACH:

Byddwn yn dathlu Sir Gâr, gyda'i holl amrywiaeth, drwy hyrwyddo agosatrwydd, cydlynad a goddefgarwch.





# Pobl a Llefydd Llewyrchus

## Gwneud y mwyaf o gyfleoedd i bobl a llefydd yn rhannau trefol a gwledig ein sir

Canfu ein Hasesiad Llesiant Lleol fod 1 o bob 3 aelwyd yn byw mewn tlodi, a bod mwyafrif y rhain mewn ardaloedd gwledig. Mae gennym hefyd ganolfannau trefol sy'n wynebu sialensiau sylweddol, ac mae sawl cymuned yn dioddef tlodi o un genhedlaeth i'r nesaf. Mae'r rhai sy'n byw mewn tlodi gwledig (cudd, yn aml) yn wynebu costau tanwydd uwch a'r gost a'r her ychwanegol sylweddol sy'n deillio o ddiffyg mynediad at wasanaethau, trafnidiaeth a chyflogaeth. Y duedd tymor hir yw bydd costau tanwydd yn codi, ac mae'r anawsterau economaidd a hygyrchedd i'r rhai sy'n byw yn Sir Gâr wledig a'r rhai mewn mannau trefol yn dod yn fwy a mwy heriol. I ysgafnhau effaith hyn, ac i atal goblygiadau tlodi ar unigolion ac ar eu cymunedau, rhaid i'r BGC alluogi pobl i fanteisio ar gyfleoedd i fyw bywydau llawn, a chefnogi gwaith i drawsnewid y seilwaith. Mae'r sgiliau a'r arbenigedd ar draws y BGC yn gyfle perffaith i ailddiffinio'r ffordd y cyflenwir gwasanaethau yn Sir Gâr, yng ngoleuni'r ddealltwriaeth fwyaf diweddar a pherthnasol o lesiant gwledig. Bydd angen cynnwys y bobl yn ein cymunedau er mwyn iddynt gyfrannu a helpu i gyd-dylunio'r modelau priodol ar gyfer Sir Gâr.

### TYMOR BYR: Addysg a Chyflogaeth

Deall yr anghenion cyflogaeth, y disgwyliadau a'r tueddiadau yn Sir Gâr i sicrhau bod y cwricwlwm addysg, cymorth arall a hyfforddiant yn cyd-fynd yn well i alluogi unigolion i ddatblygu sgiliau bywyd. Yn rhan o hyn bydd partneriaid y BGC yn datblygu cyfleoedd ar gyfer profiad gwaith, prentisiaethau, hyfforddiant llwybr carlam etc.

### Sut fyddwn ni'n gwneud hyn...

Byddwn yn ystyried anghenion presennol ac arferion i'r dyfodol o safbwynt ein gweithlu, ac yn datblygu ffyrdd o oresgyn rhwystrau a threfnu cyfleoedd addysg a chyflogaeth. Byddwn yn adnabod atebion posib o fewn addysg (addysg bellach ac uwch) ac o fewn y gweithle ar draws y BGC. Byddwn yn datblygu fframwaith i gefnogi symud tuag at Model cyflogaeth yn Seiliedig ar Gymwyseddau neu Gryfderau ar draws y BGC er mwyn galluogi cyflogaeth hyblyg.

### Pwy fydd yn gwneud hyn...

Cynrychiolydd y BGC o Gyngor Sir Gâr fydd Arweinydd arbenigol y Grŵp Gweithredu, gyda chynrychiolydd y BGC o Wasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn is-gadeirydd. Bydd gan aelodau eraill y grŵp arbenigedd penodol i fynd i'r afael â'r cam gweithredu hwn.

### TYMOR BYR: Gweithdrefnau Caffael

Bydd y BGC yn ceisio cyfleoedd i ailstrwythuro protocolau a gofynion caffael y sector cyhoeddus er mwyn cynnal a chynyddu mentrau lleol posibl.

### Sut fyddwn ni'n gwneud hyn...

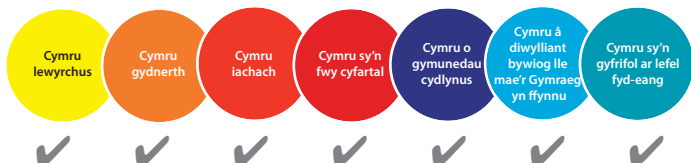
Yn gyntaf, byddwn yn deall systemau caffael presennol yn ogystal â heriau a chyfleoedd presennol ac i'r dyfodol, wedyn byddwn yn symud y rhwystrau i fentergarwch cymunedol ac unigol a sefydlu ffyrdd newydd o weithio ar y cyd i gynig cefnogaeth i alluogi symud ymlaen e.e. mewn ynni adnewyddadwy a hyrwyddo cyfleoedd am fentergarwch gwledig.

### TYMOR CANOLIG: Seilwaith

Bydd y BGC yn gweithio gyda chymunedau i arloesi a chwilio am fodelau a dulliau newydd i wella seilwaith trafnidiaeth a seilwaith digidol Sir Gâr h.y. cysylltedd band eang a ffôn symudol. Bydd y BGC yn ceisio darparu system drafnidiaeth gynaliadwy, gwbl integredig, sy'n diwallu anghenion ei bobl a'i gymunedau.

### UCHELGAIS TYMOR HIRACH:

Bydd pobl Sir Gâr yn llewyrchus yn economaidd ac yn ffynnu, ble bynnag y maen nhw'n byw yn y sir.



Er mwyn gwneud cynnydd yn erbyn y camau gweithredu hyn, credwn fod angen i'r BGC sefydlu'r trefniadau/dulliau cymorth isod:

- **Platfform Cyfathrebu**

Er mwyn gwella cyfathrebu mewnol ac allanol y sector cyhoeddus, lleihau'r dyblygu ymdrechion, a'r dryswch i drigolion, caiff dull cyfathrebu cydlynus ei sefydlu i rannu gwybodaeth a rhoi negeseuon cyson ar draws rhwydweithiau partneriaid y BGC.

- **Canolbwynt Ymchwil a Thystiolaeth**

Caiiff Canolbwynt Ymchwil a Thystiolaeth ei sefydlu i sicrhau dysgu a rhannu'r arferion gorau, tystiolaeth a dealltwriaeth ar lefel leol, genedlaethol a rhyngwladol. Bydd yn monitro a gwerthuso'r hyn a wneir mewn perthynas â'r camau gweithredu yn y cynllun, gan gyfeirio drwy'r amser at ddealltwriaeth academaidd a dealltwriaeth seiliedig ar ymarfer i sicrhau bod yr arferion gorau'n cael eu defnyddio bob amser. Bydd perthynas y canolbwynt â'r strwythur llywodraethu er rhoi'r cynllun ar waith yn cael ei chynnal yn barhaus; hefyd, bydd yn dryloyw i sicrhau craffu cyhoeddus.

## 11. Cyflenwi a Monitro

Sefydlir Grwpiau Gweithredu er mwyn gwireddu'r camau gweithredu tymor byr a adnabuwyd yn y Cynllun hwn. Y bwriad yw y bydd y camau gweithredu tymor byr a chanolig yn gosod y sylfaen ar gyfer trawsnewid gwasanaeth neu newid ymddygiad tymor hirach. Bydd bob un o'r Grwpiau gweithredu yn atebol i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gâr a bydd cynnydd wrth wireddu'r amcanion yn cael ei fonitro yn rheolaidd. Darperir diweddariadau ar gynnydd ar y wefan [www.ysirgaragarem.cymru](http://www.ysirgaragarem.cymru)

Fel rhan o'i waith wrth fynd ymlaen bydd y BGC yn parhau i adolygu unrhyw wybodaeth, data ac ymchwil ar lefel leol, cenedlaethol a rhyngwladol ynghyd â dysgu gwersi o brofiad mewn ardaloedd eraill.

## 12. Gwybodaeth Bellach

Os hoffech gael unrhyw wybodaeth bellach am yr asesiad llesiant, y Cynllun neu gynnydd yng ngwireddu'r Cynllun hwn ewch i wefan [www.ysirgaragarem.cymru](http://www.ysirgaragarem.cymru) neu cysylltwch â Thîm Cymorth y BGC ar [gwybodaeth@ysirgaragarem.cymru](mailto:gwybodaeth@ysirgaragarem.cymru)

## Atodiad 1 — Amcanion llesiant cyrff cyhoeddus unigol sy'n aelodau statudol y BGC a osodwyd yn ystod 2017-18.

	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru	Cyngor Sir Gâr	Cyfoeth Naturiol Cymru	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
1	Gwella iechyd y boblogaeth drwy waith atal ac ymyrryd yn gynnar	Helpu i roi'r dechrau gorau mewn bywyd i bob plentyn a gwella eu profiadau yn gynnar mewn bywyd	Hyrwyddo amgylchedd Cymru a'r gwaith o reoli adnoddau naturiol Cymru mewn modd cynaliadwy	Gwella iechyd y boblogaeth drwy waith atal ac ymyrryd yn gynnar
2	Cynorthwyo pobl i fyw bywydau gweithgar, hapus ac iach	Helpu plant i ddilyn ffyrdd iach o fyw	Sicrhau bod tir a dŵr yng Nghymru'n cael eu rheoli mewn modd cynaliadwy ac integredig	Cynorthwyo pobl i fyw bywydau gweithgar, hapus ac iach
3	Gwella effeithlonrwydd ac ansawdd gwasanaethau drwy gydweithredu â phobl, cymunedau a phartneriaid	Parhau i wella cyrhaeddiad pob dysgwyr	Gwella cydnerthedd ac ansawdd ein hecosystemau	Gwella effeithlonrwydd ac ansawdd gwasanaethau drwy gydweithredu â phobl, cymunedau a phartneriaid
4	Sicrhau gweithlu cynaliadwy, medrus a hyblyg er mwyn diwallu anghenion y GIG modern, sy'n newid	Lleihau nifer yr oedolion ifanc nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant	Lleihau'r risg i bobl a chymunedau o beryglon amgylcheddol megis llifogydd a llygredd	Sicrhau gweithlu cynaliadwy, medrus a hyblyg er mwyn diwallu anghenion y GIG modern, sy'n newid
5	Cyfrannu i'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys (ESN) newydd a'i weithredu	Trechu tlodi drwy wneud popeth o fewn ein gallu i'w atal, gan helpu pobl i gael gwaith a gwella bywydau'r rheiny sy'n byw mewn tlodi	Helpu pobl i fyw bywydau iachach a mwy boddhaus	
6	Datblygu ymhellach ganfyddiadau Adolygiad Risg ac Aseiad Strategol y Gwasanaeth	Creu mwy o swyddi a thwf ledled y sir	Hyrwyddo busnesau llwyddiannus a chyfrifol, sy'n defnyddio adnoddau naturiol heb beri difrod iddynt	
7	Adolygu a datblygu ein hymateb i lifogydd	Cynyddu faint o dai rhent a thai fforddiadwy sydd ar gael	Datblygu CNC yn sefydliad rhagorol, sy'n darparu gwasanaeth cwsmeriaid o'r radd flaenaf	
8	Cefnogi cynaliadwyedd economaidd o fewn ein cymuned fusnes	Helpu pobl i fyw bywydau iach (mynd i'r afael ag ymddygiad peryglus a gordewdra)		
9	Buddsoddi yn ein pobl	Cefnogi cysylltiadau da â ffrindiau, y teulu a chymunedau mwy diogel		
10	Gwneud y defnydd gorau o'n hasedau a'n hadnoddau	Cefnogi'r nifer cynyddol o bobl hŷn er mwyn iddynt gadw'u hurddas a'u hannibyniaeth wrth iddynt heneiddio		
11	Digido - Defnyddio technoleg er mwyn arloesi, cydweithio a grymuso	Ymagwedd ledled y Cyngor tuag at gefnogi Heneiddio'n Dda yn Sir Gaerfyrddin		
12	Gwella'r ffordd rydym yn datrys digwyddiadau gweithredol drwy arloesedd a'r defnydd o dechnoleg newydd	Gofalu am yr amgylchedd nawr ac ar gyfer y dyfodol		
13		Gwella seilwaith a chysylltedd y priffyrdd a thrafnidiaeth		
14		Hyrwyddo'r iaith Gymraeg a Diwylliant		